

Oppaita päihdehoitoon

MARJA HOLMILA

Molemmat tässä arvioitavat, ensi sijassa työntekijöille, kouluttajille ja alan opiskelijoille tarkoitettut teokset käsittelevät päihdeongelmaisten hoitoa. Erona on, että kun *Päihdehoitotyö* pyrkii antamaan mahdollisimman kattavan kokonaiskuvan päihdetyön eri muodoista, tehtävistä ja kentän tilanteesta erityisesti sairaanhoitajien ja terveydenhoitajien käyttöön, *Kohti muutosta* -teos pureutuu yhden hoitomenetelmän, motivoivan haastattelun, esittelyyn alan opiskelijoille, ammatissa jo toimiville ja heidän kouluttajilleen.

Anja Koski-Jänneksen, Liisa Riittisen ja Pekka Saarnion toimittama mainio teos osoittaa, että meillä on päihdehoidon huippuosaamista. Kirja pyrkii valottamaan motivoivia hoitomenetelmiä, joita Suomessa on jo vuosia opetettu ja melko laajasti myös käytetty mutta joista ei ole ollut käytössä yhtenäistä suomenkielistä esitystä. Anja Koski-Jänneksen johdantolukua ja lukua motivoivan haastattelun periaatteista ja menetelmistä on ilo lukea. Teos sisältää myös Koski-Jänneksen kääntämänä motivointimenetelmän ”isän”, William Millerin, amerikkalaiseen käsikirjaan laatiman tekstin. Teksti on tarkkaa ja hiottua ja samalla yksinkertaista, kuitenkin niin, että itse ongelmien monimutkaisuus ei kuvasta häviä. Tiedon lähteet ja taustat on dokumentoitu huolellisesti ja aukottomasti. Lukijan kuva päihdeongelmasta ja hoidon mahdollisuuksista saa valoisampia sävyjä, samalla kun ymmärrys päihdeongelmasta

syvenee. Seppo Sulkon ja Liisa Riittisen luku menetelmän kouluttamisesta ja opettamisesta on selkeä ja käytännöllinen apuväline menetelmän käyttöönotossa. Jari Lahti on koonnut artikkeliansa eri tietokantojen tuloksia motivoivan haastattelun vaikeudesta päihdehoidossa. Tulokset voi Lahden mukaan tiivistää lauseeseen ”motivoiva haastattelu on samanveroinen intensiivisempien hoitojen kanssa, tehokkaampaa kuin lumehoito ja jatkossa sitä tutkitaan yhä useammassa yhteyksissä”. Maria Rakkolainen kirjoittaa motivoivan haastattelutaidon arvioimisesta ja Liisa Riittinen sen käytöstä väkivaltaisen käyttäytymisen yhteydessä. Suvi-Elina Uusivuoren kirjoitus esittelee CRAFT-valmennusohjelman (käännetty suomeksi nimellä yhteisö- ja perhevalmennusohjelma), jonka ensisijainen tavoite on päihdeongelmaisen hoitoon motivointi läheisen avulla. Kaikki nämä ovat hyviä esimerkkejä motivoivien hoitomenetelmien tietopohjasta ja käytännön kokemuksista.

Marjaliisa Havion, Maria Inkisen ja Airi Partasen toimittama kirja on viides laitos jo vuonna 1994 ensimmäisen kerran ilmestyneestä sairaanhoitajien päihdehoidon opetukseen tarkoitettusta teoksesta. Kirjan tekemisen prosessi on merkittävä dokumentti päihdehoitotyön ammatillisesta kehittämisestä Suomessa. Päihdetyön määritelmä, päihdetyön opintojen kysyntä ja ammattioppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen tarjoama opetus ovat huomattavas-

Marjaliisa Havio & Maria Inkinen & Airi Partanen (toim.)
Päihdehoitotyö 5., uudistettu laitos
Helsinki: Tammi, 2008
253 s.

Anja Koski-Jännes & Liisa Riittinen & Pekka Saarnio (toim.)
Kohti muutosta Motivointimenetelmiä päihde- ja käyttäytymisongelmiin
Helsinki: Tammi, 2008
192 s.

ti laajentuneet ja tietopohja on kehittynyt sitten kirjan ensimmäisen laitoksen. Kirja käsittelee kunnianhimoisesti päihdetyön koko kenttää sairaanhoitajan roolista käsin. Tekijät eivät enää puhu pelkästään hoitotyöstä, vaan nykyisin käytetty termi on päihdetyö, ja siihen sisällytetään myös ehkäisevä työ.

Kirjan laaja-alaisuuden hintana on ajoittain ehkä hiukan raskas ja sekava rakenne. Esimerkkinä voisi mainita, että vaikka korjaava päihdetyö määritellään johdannossa päihdehoitotyön perusosaamiseksi, sitä käsitellään vasta luvussa kuusi. Luvussa on myös jossain määrin päällekkäisyyttä, esimerkiksi motivoivaa haastattelua käsitellään sekä sivulla 47 että uudestaan luvussa 6. Ehkäisyä käsittelevä luku 5 on melko laaja, ja sitä olisi voinut tiivistää ja tarkastella asiaa enemmän käytännön työn kuin ohjelmien nä-

kökulmasta. Hoitotyön taustoja ja -ympäristöä, päihdepolitiikkaa ja päihdepalvelujärjestelmää käsittelevissä kohdissa olisi ehkä ollut selkeämpää ohjata lukijaa enemmän alkuperäislähteisiin. Suuria kehityslinjoja koskevat yleistyksiset ovat luvattoman usein ilman viitettä alkuperäislähteisiin, joista suuri osa olisi ollut Stakesin julkaisuja. Alkuperäislähteet ovat tärkeitä myös

siksi, että niiden avulla nopeasti muuttuvien tietojen päivittäminen onnistuu paremmin. Kun alan opiskelijat ryhtyvät syventämään tietämystään opinnäytetöiden muodossa, he varmasti ottavat tämän teoksen ensimmäiseksi käteensä. Ryhdyttäessä omaan aiheeseen liittyvien yksityiskohtaisempien tietojen etsimiseen kunnolliset kirjallisuusviitteet olisivat hyödyksi. Oppi-

kirjan tehtävänä voisi ehkä nähdä myös lähteiden ja kirjastopalvelujen käytön opettamisen ja esimerkkinä toimimisen. Tässä kohdin teoksessa olisi vielä kehittämisen varaa.

Nämä kaksi suomenkielistä päihdehoidon ammattilaisten työmenetelmiä esittelevää oppikirjaa ovat tärkeä ja tervetullut lisä alan opetukseen ja ammattilaisten työn kehittämiseen.

Täysjyväinen hillovoileipä

KATJA HEIKKILÄINEN

Silolan perheellä menee kaukaa katsoen hyvin. Isä Launo on menestyvä kapellimestari, äiti Katriina suosittu sisustus suunnittelija ja lapset eksentrisillä nimillä armoitettuja kullannappuja – tai tällaisen kuvan Katriina ainakin haluaa naistenlehden haastattelussa antaa. Siloisen ulkokuoren alla kuplii kuitenkin raadollinen arki: perheen kuopus, Pelagia, pissii päiväkodissa lattioille, esikoistytty Astran anoreksia on vaihtunut rankkaan masokistiseen seksiin ja perheen poika, Silmu, on kyllästynyt olemaan lihava ja etsii uutta kehoaan kuntosalilta ja siellä omistajaa vaihtavista steroideista. Välillä kaikki käy Katriinalle niin rankaksi, että hänen on aivan pakko juoda pullollinen tai pari viiniä, onhan se kuitenkin tyylikäs rentoutumistapa uraniselle. Launo tarkastelee perhettään etäältä ja ihmettelee itsekseen, kuinka siihenkin on tarttunut suomalaiskansallinen penseys: hän kaipaa kotiinsa keskieuroppa-

laista iloa ja kepeyttä, kaunista ja harmonista elämää ympärilleen. Kapellimestarilta jää kuitenkin huomaamatta, että hän on itse nuottina perheensä riitasoinnuissa. Yhteensattumat saattavat kunkin perheenjäsenen salaisuudet päivänvaloon ja sekoittavat Siloloiden sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla sisustetun elämän uuteen uskoon. Perhe joutuu toimimaan yhdessä uudella tavalla ja keskinäinen teeskentely saa väistyä, kun pieni Pelagia uhataan kidnappata.

Miina Supinen juokuttaa tarinaa ripeästi eikä jää taustoittamaan henkilöidensä psykohistoriaa liiaksi. Tarinan imu syntyykin kielen rehevästä ja konstalemmattomasta käyttämisestä; Supinen ei kainostele sanavalinnoissaan, mutta ei toisaalta vie tekstiään liian alatyyliseenkin suuntaan. Tarinan henkilöistä muodostuu voimakkaita assosiaatioita heidän repliikkiensä osuvuuden myötä, myös kolmannessa persoonassa tapahtuva kerron-

Miina Supinen
Liha tottelee kuria
Romaani
WSOY, 2007
336 s.

ta vaihtaa perspektiiviä tilanteen mukaan. Kertojanääni ei kulje Siloloiden yläpuolella vaan sävyttyy heidän kauttaan. Tällä tavoin Supinen saa henkilönsä elämään ja lähelle lukijaa. Vaikka tarina saa loppua kohden yhä hengästyttävämpiä käänteitä ja taiteilee banaalin rajamailla, jarrut lyödään pohjaan riittävän ajoissa, vaikka sitten viime hetkellä. Supinen ei saarnaa eikä moralisoi, vaan antaa henkilöidensä temmeltää tahtonsa mukaan – arvottaminen jää lukijan asiaksi.

Romaaniin on mahdutettu paljon kärjistettyjä kohtalon kolhuja. Parikymppinen Astra opiskelee biologiaa, mutta käyttää vapaa-aikansa laskemalla kaloreita tai antamalla käyttää itseään